

รายงานการวิจัย
การแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓
(การฟื้นฟูกิจการ)

บทนำ

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของการฟื้นฟูกิจการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายในส่วนว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการ นับเป็นก้าวแรกในการแก้ไขเพิ่มเติมหลักการของกฎหมายล้มละลายให้มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือลูกหนี้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ด้วยเหตุดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่า กฎหมายล้มละลายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย ยังอยู่ในช่วงเวลาของการพัฒนา บทบัญญัติของการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายไทย จึงยังอาจจะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของหลักการอีกหลายประการ นอกจากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่มีลักษณะเป็นบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด เช่นในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม จากการบังคับใช้ของกฎหมายล้มละลายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการที่ผ่านมา ยังมีข้อขัดข้องในทางปฏิบัติอยู่หลายประการ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าว จึงอาจดำเนินการในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

๑.๑ สภาพปัญหา

ปัจจุบัน กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการกำหนดให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ประการสำคัญคือ การที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เช่นเดียวกับเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลาย ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวไม่มีคำนิยามในพระราชบัญญัติฯ แต่ศาลได้ให้ความหมายของคำว่า “หนี้สินล้นพ้นตัว” หมายความว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอชำระหนี้ ซึ่งจากนิยามดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาในทางการพิสูจน์ในศาล การเข้าสู่กระบวนการล้มละลายที่ผ่านมาจึงเป็นกระบวนการต่อสู้ในทางคดีซึ่งใช้ระยะเวลายาวนานและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายของ คู่ความอย่างมาก เมื่อเกณฑ์ในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นเกณฑ์ในทำนองเดียวกับการฟ้องคดีล้มละลาย การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการบางครั้งจึงมีลักษณะเป็นการต่อสู้คดีค่อนข้างสูง ซึ่งนอกจากจะใช้ระยะเวลาและเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากแล้ว ยังทำให้การเข้าไปเยียวยากิจการของลูกหนี้ด้วยการฟื้นฟูกิจการเป็นไปโดยล่าช้าและก่อให้เกิดผลเสียต่อกิจการของลูกหนี้ ซึ่งไม่เป็นประโยชน์แก่ ฝ่ายใดเลย จึงน่าจะมีการแก้ไขในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นไปในลักษณะที่เป็นภาวะวิสัย(objective) มากขึ้น และมีลักษณะเป็นกระบวนการคุ้มครองกิจการของลูกหนี้มากขึ้น

๑.๒ แนวทางการแก้ไข

จากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูการจ้างงาน จึงน่าจะมีการแก้ไข ในบทบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการเข้าสู่การฟื้นฟูการจ้างงาน ดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ การกำหนดคุณสมบัติของลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูการจ้างงาน เพื่อให้คุณสมบัติของลูกหนี้ที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูการจ้างงานมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ลดปัญหาข้อถกเถียงในเชิงคดีในศาลอันจะช่วยให้เจ้าหน้าที่และลูกหนี้มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้นว่าเมื่อร้องขอต่อศาลแล้ว ศาลจะมีคำสั่งรับคำร้องขอและสั่งให้ฟื้นฟูการจ้างงานของลูกหนี้หรือไม่ ซึ่งจะทำให้การร้องขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูการจ้างงาน มีลักษณะที่คาดหมายได้ (Predictability) การจะจัดทำให้กฎหมายฟื้นฟูการจ้างงานมีลักษณะดังกล่าวได้ จำเป็นต้องกำหนดให้คุณสมบัติของลูกหนี้มีลักษณะเป็นภาวะวิสัย (Objective) มากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขกฎหมายโดยเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของลูกหนี้จาก “หนี้สินล้นพ้นตัว” มาเป็นลูกหนี้ที่ “อยู่ในฐานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้” เพื่อเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเดิมเกี่ยวกับคุณสมบัติของลูกหนี้เสีย แล้วกำหนดสถานะของลูกหนี้ที่กฎหมายถือว่า “อยู่ในฐานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้” อันจะทำให้คุณสมบัติของลูกหนี้มีความชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ ยังเห็นสมควรให้ตัดดุลพินิจของศาลในส่วนของคุณสมบัติของลูกหนี้ที่กำหนดว่าจะต้อง “มีเหตุอันสมควรและช่องทางที่จะฟื้นฟูการจ้างงาน” ของลูกหนี้ออก เพื่อให้การกำหนดคุณสมบัติของลูกหนี้ลดน้อยลงและเป็นภาวะวิสัยมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่า การเข้าสู่การฟื้นฟูการจ้างงานเป็นเรื่องของกิจการของลูกหนี้ และการร้องขอฟื้นฟูการจ้างงานเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ได้เข้ามาคอยกำกับดูแลการทำงานของลูกหนี้ได้อยู่แล้ว “เหตุอันสมควรและช่องทางที่จะฟื้นฟูการจ้างงาน” จึงควรจะมีขอบข่ายให้เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาแผนของลูกหนี้เสีย โดยที่ศาลไม่ควรใช้ดุลพินิจเพียงฝ่ายเดียวตัดโอกาสในการฟื้นฟูการจ้างงานของลูกหนี้เสียตั้งแต่ต้น นอกจากการกำหนดให้คุณสมบัติของลูกหนี้เป็นภาวะวิสัยมากขึ้นแล้ว เพื่อให้กระบวนการเข้าสู่การฟื้นฟูการจ้างงานเป็นเรื่องที่ลูกหนี้ต้องคิดให้รอบคอบ และเมื่อเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูการจ้างงานแล้ว จะต้องดำเนินการด้วยความตั้งมั่นที่จะให้แผนฟื้นฟูการจ้างงานผ่านความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ได้จึงควรที่จะมีการกำหนดช่วงเวลาห้ามเข้าสู่กระบวนการไว้ ซึ่งนอกจากจะมีผลให้ลูกหนี้ต้องมีความมุ่งมั่นในกระบวนการฟื้นฟูการจ้างงานแล้ว ยังเป็นการคุ้มครองกิจการของลูกหนี้มิให้ได้รับผลกระทบจากการร้องขอให้ฟื้นฟูการจ้างงานหลายครั้งในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกันอีกด้วยจากแนวทางการแก้ไขดังกล่าว จึงสมควรให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลายพุทธศักราช ๒๕๔๓ ในมาตราต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๙๐/๓ เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตามบุคคลตามมาตรา ๙๐/๔ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูการจ้างงานได้”

“มาตรา ๙๐/๓ ทวิ ถ้ามีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เกิดขึ้น ให้ถือว่าลูกหนี้อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้สินลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนด เมื่อได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ผู้ยื่นคำร้องขอให้ชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ ภายในเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และระบุไว้ในหนังสือด้วยว่าถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนด เจ้าหนี้จะดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินที่จะพึงบังคับคดีได้ตามคำพิพากษา หรือเจ้าหนี้ร้องขอบังคับคดีแก่ลูกหนี้แล้ว ไม่มีทรัพย์สินพอชำระหนี้ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง และมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ผิดนัดหรืออาจจะผิดนัดชำระหนี้เจ้าหนี้รายอื่น ๆ”

“มาตรา ๙๐/๕ เพิ่มเติม (๓) ดังนี้

(๓) ศาลได้เคยมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ภายในระยะเวลา ๑๘๐ วัน ก่อนยื่นคำร้องขอ

๑.๒ กำหนดให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการมีลักษณะเป็นการคุ้มครองกิจการของลูกหนี้ ในกฎหมายปัจจุบัน เมื่อมีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไม่ว่าจะยื่นโดยลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ ศาลจะมีอำนาจงดการไต่สวนคำร้องขอต่อเมื่อไม่มีผู้คัดค้านเท่านั้น ซึ่งทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการขาดลักษณะที่เป็นการคุ้มครองการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ หรือ Relief Order เพราะแม้ลูกหนี้จะเป็นผู้แสดงฐานะของตนเองต่อศาลว่าตนไม่สามารถดำเนินกิจการได้ตามปกติอีกต่อไป และประสงค์จะให้มีการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้เพื่อฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ศาลก็ไม่สามารถเปิดโอกาสให้ลูกหนี้กระทำการเช่นนั้นทันที จะต้องรอเสียก่อนว่ามีผู้คัดค้านหรือไม่ ซึ่งจะทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้มีลักษณะพิพาท (Controversy) มากเกินกว่าจะเป็นกระบวนการเพื่อคุ้มครอง จึงเห็นควรให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพื่อให้ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู กิจการได้ง่ายกว่าเพราะลูกหนี้เป็นผู้แสดงตัวเอง นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่ลูกหนี้ในการที่จะเจรจากับเจ้าหนี้ เพราะหากเจ้าหนี้ร่วมมือกับลูกหนี้ในการร้องขอการฟื้นฟูกิจการ ก็จะทำให้การร้องขอฟื้นฟูกิจการทำได้ง่ายขึ้น และก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงควรแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ในมาตรา ๙๐/๑๐ วรรคสอง ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๙๐/๑๐ วรรคสอง

ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องขอ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้คัดค้านคำร้องขอ ศาลมีอำนาจงดการไต่สวนและมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้โดยทันที”

ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไข

(๑) เนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ ยึดโยงอยู่กับการกำหนดคุณสมบัติในกระบวนการล้มละลาย หากมีการแก้ไขคุณสมบัติในกระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว ควรจะมีการแก้ไขคุณสมบัติในกระบวนการล้มละลายให้สอดคล้องกันด้วย เพราะมีเจตจำนงแล้ว จะทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการขาดลักษณะสำคัญที่เชื่อมโยงกับกระบวนการล้มละลายออกไป เพราะกระบวนการฟื้นฟูกิจการคือทางเลือกของการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดกิจการของลูกหนี้ล้มละลาย ในขณะที่เดียวกันเมื่อกระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นทางเลือก การนำกิจการของตนเองเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการก็ต้องหมายความว่าลูกหนี้และเจ้าหนี้

มั่นใจที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้ หากการฟื้นฟูไม่สำเร็จและลูกหนี้ไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินกิจการต่อไป ลูกหนี้จะต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายทันที ซึ่งจะทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการมีลักษณะเป็นโอกาสครั้งสุดท้าย หรือ Last Resort /Second chance ของลูกหนี้ ดังนั้น หากไม่มีการกำหนดคุณสมบัติของลูกหนี้ ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการและกระบวนการล้มละลายให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันแล้ว ก็อาจทำให้ขาดความเชื่อมโยงและสูญเสียลักษณะสำคัญของกระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

(๒) การแก้ไขให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการให้รวดเร็วขึ้น เป็นกระบวนการคุ้มครองกิจการของลูกหนี้ ซึ่งแม้จะมีการแก้ไขบทบัญญัติตามที่เสนอแล้ว แต่ยังคงขาดเครื่องมืออีกหลายประการที่จะช่วยให้กิจการของลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยเร็ว เพื่อให้สามารถรักษามูลค่ากิจการของลูกหนี้ให้มากที่สุด ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ยินยอมเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ อันจะทำให้มีการต่อสู้คดีและระยะเวลาในการเข้าฟื้นฟูกิจการล่าช้ากว่าเดิม จำเป็นต้องมีการสร้างเครื่องมืออื่น ๆ ให้แก่ลูกหนี้เพื่อคานอำนาจของลูกหนี้ในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการด้วย เช่นการปรับปรุงระบบการบังคับชำระหนี้ ให้เจ้าหนี้สามารถชำระหนี้ได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งหากลูกหนี้ไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ การบังคับชำระหนี้ที่รวดเร็วจะเป็นเครื่องมือบังคับให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการเสียแต่เนิ่น ๆ ในขณะที่กระบวนการล้มละลายที่ชัดเจน สอดคล้อง และมีข้อโต้แย้งน้อยลง จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการทันทีที่มีปัญหา แทนที่จะเป็นการต่อสู้ที่ใช้เวลาและค่าใช้จ่าย ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อฝ่ายใดเลย

(๓) การจำกัดสิทธิในการบังคับชำระหนี้ของลูกหนี้ คณะผู้วิจัยมีแนวความคิดแบ่งเป็น ๒ แนว คือ **แนวคิดที่ ๑** เห็นควรให้ข้อจำกัดสิทธิครอบคลุมไปถึงผู้ค้ำประกันด้วย เพราะผู้ค้ำประกันมักจะเป็นผู้บริหารของลูกหนี้ หากไม่มีข้อจำกัดสิทธิ ผู้บริหารของลูกหนี้จะถูกบังคับชำระหนี้ก่อน ซึ่งจะทำให้สูญเสียสิทธิในการได้รับชำระหนี้คืนจากลูกหนี้ได้ และยังทำให้ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นผู้บริหารของลูกหนี้เกิดความกังวลใจและไม่สามารถทุ่มเทความสามารถทั้งหมดเพื่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้ เพราะต้องกังวลและเสียเวลาในการต่อสู้คดีกับเจ้าหนี้ที่จะบังคับชำระหนี้แนวคิดที่ ๒ เห็นว่าข้อจำกัดสิทธิเป็นการหยุดการบังคับชำระหนี้เฉพาะแต่ลูกหนี้เท่านั้น ไม่ควรจะครอบคลุมไปถึงผู้ค้ำประกัน เพราะการแก้ไขข้อจำกัดสิทธิดังกล่าวจะทำให้กลายเป็นประเด็นที่สร้างแรงจูงใจให้แก่เจ้าหนี้ในอันที่จะปฏิเสธมิให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

แนวทางการแก้ไขปัญหากับผู้ค้าประกันโดยมิให้เกิดผลกระทบ ดังกล่าว การที่จะแก้ไขบทบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้าประกัน โดยหากเห็นว่า ผู้ค้าประกันอาจเสียสิทธิหากชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เมื่อถูกบังคับชำระหนี้ สมควรที่จะมีการแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องการขอรับชำระหนี้ของผู้ค้าประกันในมาตรา ๑๐๑ ให้ชัดเจน โดยอาจกำหนดให้ผู้ค้าประกันได้รับขวงสิทธิในคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ตามจำนวนที่ตนได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปแล้ว ตามหลักการรับขวงสิทธิของผู้ค้าประกันที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นอกจากนั้นการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา ๑๐๑ ที่จะช่วยให้ ผู้ค้าประกันลดความกังวลที่จะถูกบังคับชำระหนี้ก่อนแล้ว อาจมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติให้สิทธิผู้ค้าประกันที่เป็นผู้บริหารของลูกหนี้สามารถเสนอแผนการชำระหนี้ของตนไปพร้อมกับแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ค้าประกันซึ่งเป็น ผู้บริหารของลูกหนี้ได้เสนอแผนปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของตนไปพร้อมกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ ซึ่งจะช่วยเปิดโอกาสให้ผู้บริหารของลูกหนี้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามภาระค้ำประกันได้หากสามารถเจรจาปรับโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้ได้ และยังช่วยลดความกังวลหรือการสูญเสียความสามารถในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เพราะถูกบังคับชำระหนี้ได้อีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้แล้ว ยังอาจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะผลักดันให้ผู้บริหารของลูกหนี้เจรจาปรับโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ให้ได้ดีที่สุดเพราะมีผลกระทบต่อภาระหนี้ของตนเอง อันจะทำให้เกิดผลประโยชน์แก่กิจการของลูกหนี้และต่อการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้ในภาพรวมอีกด้วย ซึ่งการเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องมีการกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจนต่อไป การแก้ไขข้อจำกัดสิทธิให้ครอบคลุมไปถึงผู้ค้าประกันอาจกลายเป็นแรงจูงใจให้เจ้าหนี้ปฏิเสธที่จะให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

๑.๓ สรุปบทบัญญัติที่เสนอให้มีการแก้ไข

“มาตรา ๙๐/๓ เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และเป็นหนี้เจ้าหนี้ คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม บุคคลตามมาตรา ๙๐/๔ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้”

“มาตรา ๙๐/๓ ทวิ ถ้ามีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เกิดขึ้น ให้ถือว่าลูกหนี้อยู่ในฐานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้

- (๑) ลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้สิน
- (๒) ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนด เมื่อได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ผู้ยื่นคำร้องขอให้ชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ ภายในเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และระบุไว้ในหนังสือด้วยว่าถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนด เจ้าหนี้จะดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย
- (๓) ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินที่จะพึงบังคับคดีได้ตามคำพิพากษา หรือเจ้าหนี้ร้องขอบังคับคดีแก่ลูกหนี้แล้ว ไม่มีทรัพย์สินพอชำระหนี้
- (๔) ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง และมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ผิด

นัด หรืออาจจะผัดนัดชำระหนี้เจ้าหนี้รายอื่น ๆ”

“มาตรา ๙๐/๕ เพิ่มเติม (๓) ดังนี้

(๓) ศาลได้เคยมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือ ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ภายในระยะเวลา ๑๘๐ วัน ก่อนยื่นคำร้องขอ”

“มาตรา ๙๐/๑๐ วรรคสอง

ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องขอ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้คัดค้านคำร้องขอ ศาลมีอำนาจงดการได้สวนและมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้โดยทันที”

๒. การทำแผนและผู้ทำแผน

๒.๑ สภาพปัญหา

เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ขั้นตอนต่อไปกฎหมายกำหนดให้มีการทำแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยผู้รับผิดชอบในการทำแผนคือผู้ทำแผนที่ได้รับการแต่งตั้งจากศาล ผู้ทำแผนมีเวลาในการจัดทำแผนทั้งสิ้น ๓ เดือน โดยอาจขอขยายได้อีกไม่เกิน ๒ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๑ เดือน จึงอาจกล่าวโดยสรุปว่าผู้ทำแผนมีระยะเวลาในการทำแผนทั้งสิ้นไม่เกิน ๕ เดือน ในการแต่งตั้งผู้ทำแผนทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่ายลูกหนี้มีโอกาสเสนอชื่อผู้ทำแผนได้ทั้งสองฝ่าย โดยในการลงคะแนนเลือกผู้ทำแผนคะแนนที่จะเลือกผู้ทำแผนจากฝ่ายของลูกหนี้จะมีจำนวนน้อยกว่า ซึ่งจะช่วยให้ฝ่ายลูกหนี้มีโอกาสได้รับเลือกให้เป็นผู้ทำแผนมากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม ในบทบัญญัติของกฎหมายยังมีบทบัญญัติให้อำนาจแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำแผนได้ ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการเสนอชื่อผู้บริหารของลูกหนี้เป็นผู้ทำแผนได้ หากมีการกำหนด คุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎกระทรวงในภายหลัง

ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติก็คือ เมื่อศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผนแล้วผู้ทำแผนจะเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งแม้ผู้ทำแผนจะมีอำนาจในกิจการของลูกหนี้เพียงช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ไม่เกินกว่า ๕ เดือน และแม้จะมีข้อจำกัดสิทธิในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามมาตรา ๙๐/๑๒ (๙) ก็ตาม ก็มักจะพบปัญหาอยู่เสมอว่า ในบางครั้งผู้ทำแผนกระทำการโดยไม่ชอบหรืออาจไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการบริหารหรือทำแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ แต่กฎหมายมิได้กำหนดกระบวนการให้มีการถอดถอนหรือเปลี่ยนแปลงผู้ทำแผน หรือกำหนดให้ผู้ทำแผนต้องรับผิดชอบต่อการทำหน้าที่ของตนเองมากขึ้นแต่อย่างใด การเปลี่ยนแปลงผู้ทำแผนจะต้องรองานกว่าผู้ทำแผนจะนำเสนอแผนต่อที่ประชุมเจ้าหนี้และเจ้าหนี้ไม่เห็นชอบด้วย จึงจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้ทำแผนคนใหม่ได้ ในขณะที่การฟ้องร้องผู้ทำแผนจะกระทำได้อีกก็เพียงตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ นอกจากปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ทำแผนแล้ว ยังพบปัญหาอยู่เสมอว่า ค่าใช้จ่ายในการทำแผนของผู้ทำแผนมีจำนวนค่อนข้างสูง เป็นเหตุให้เจ้าหนี้และลูกหนี้ขาดความไว้วางใจกันในการเสนอตัวผู้ทำแผน นอกจากนั้น ค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนสูงโดยเจ้าหนี้และ

ลูกหนี้ไม่เคยรับทราบมาก่อน ก่อให้เกิดคดีความโต้เถียงเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนจำนวนมาก ซึ่งทำให้ศาลต้องเข้ามาแทรกแซงกำหนดค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนอยู่เนือง ๆ และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การกำหนดค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนมีความแตกต่างกันอย่างมากในคดีแต่ละคดี เพราะกลายเป็นดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดค่าทำแผนตามที่ศาลเห็นสมควร อันมีผลกระทบต่อความมั่นใจของผู้ทำแผนที่จะเข้ามาเป็นผู้ทำแผนของลูกหนี้ โดยในบางครั้งในทางปฏิบัติ ผู้ทำแผนถึงกับขอให้ผู้เสนอชื่อตนเป็นผู้ทำแผนต้องวางมัดจำหรือหลักประกันค่าทำแผนให้แก่อน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการหาตัวผู้ทำแผน และอาจกระทบต่อการพัฒนาวิชาชีพของผู้ทำแผนในประเทศก็ได้

๑. แนวทางการแก้ไข

เพื่อแก้ไขปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ ของการทำแผนและผู้ทำแผน จึงน่าที่จะมีการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำแผนและผู้ทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ แก้ไขเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้บริหารของลูกหนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหารของลูกหนี้มีโอกาสเป็นผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนได้โดยไม่ติดเงื่อนไขข้อห้ามใด ๆ ตามกฎหมาย จึงควรกำหนดยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติเรื่องคุณสมบัติและการจดทะเบียนผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนมาใช้บังคับแก่ผู้บริหารของลูกหนี้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารของลูกหนี้มีโอกาสเป็นผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผนได้ หากมีคะแนนในการลงมติเพียงพอตามกฎหมาย

จากหลักการดังกล่าว จึงควรจะมีการแก้ไขมาตรา ๙๐/๑๖ วรรคสอง ดังนี้

“มาตรา ๙๐/๑๖ วรรคสอง

ความในวรรคก่อน มิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้เป็นผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผน”

๒.๒.๒. กำหนดให้มีการเปิดเผยบัญชีอัตราค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนและกำหนดให้มีการควบคุมตรวจสอบโดยศาล แม้ค่าใช้จ่ายในการทำแผนที่ผ่านมาในหลายคดีจะมีจำนวนค่อนข้างสูง แต่การควบคุมค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนยังควรให้ความสำคัญกับระบบตลาดเช่นเดิม เพราะจะทำให้เกิดการแข่งขันและเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยสนับสนุนให้เกิดอุตสาหกรรมหรือวิชาชีพเกี่ยวกับการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ ซึ่งมีลักษณะเป็นหน่วยกู้ภัย (Rescuer) กับบริษัทที่ประสบปัญหาในการดำเนินกิจการ แต่เพื่อให้กลไกตลาดในการกำหนดราคาเหล่านี้ ได้รับการควบคุมจากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แต่ละราย จึงควรเพิ่มการควบคุมและกำกับค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนให้มีมากขึ้นกว่ากฎหมายปัจจุบัน โดยควรกำหนดบังคับให้ผู้ทำแผนต้องเปิดเผยอัตราค่าจ้างของตนและผู้ที่ตนประสงค์จะว่าจ้างก่อนได้รับเลือกเป็นผู้ทำแผน เพื่อเปิดโอกาสให้เจ้าหนี้ได้ใช้เป็นฐานข้อมูลในการลงมติเลือกผู้ทำแผนรายใดรายหนึ่งเสียตั้งแต่ต้น

นอกจากประโยชน์ในการให้ข้อมูลแก่เจ้าหนี้แล้ว บัญชีอัตราค่าใช้จ่ายที่นำเสนอก่อนเข้ารับหน้าที่เป็นผู้ทำแผนนั้น ยังช่วยในการควบคุมมิให้ผู้ทำแผนเบิกจ่ายค่าทำแผนเกินกว่าอัตราดังกล่าวด้วย โดยการควบคุมดังกล่าวจะเกิดขึ้นในทั้งสองทาง ทั้งในช่วงก่อนระยะเวลาที่แผนผ่านความเห็นชอบ

จากเจ้าหน้าที่ และหลังจากแผนผ่านความเห็นชอบแล้ว โดยในช่วงก่อนระยะเวลาที่แผนผ่านความเห็นชอบการเบิกจ่ายค่าทำแผนจะกำหนดให้ต้องร้องขอต่อศาลเสียก่อน ซึ่งอาจกำหนดให้การเบิกจ่ายค่าทำแผนระหว่างกาลเช่นว่านี้ ต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาลให้อำนาจศาลที่จะควบคุมมิให้การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายเกินกว่าอัตราที่ผู้ทำแผนเคยเสนอ หรือเกินกว่าผู้มีวิชาชีพจะเรียกเอาค่าจ้างในการนั้น

ในส่วนของการควบคุมการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการทำแผนที่มีได้ขอเบิกจ่ายระหว่างกาลจากศาล ผู้ทำแผนจะกระทำได้อีกแต่โดยกำหนดให้มีการชำระตามแผนฟื้นฟูกิจการ ซึ่งผู้ทำแผนจะต้องระบุรายละเอียดลงไปในแผนด้วย ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสเป็นผู้พิจารณาว่าค่าใช้จ่ายที่ผู้ทำแผนกำหนดให้มีการจ่ายตามแผนมีจำนวนตามบัญชีที่ได้เสนอมานหรือไม่

จากหลักการดังกล่าว จึงควรมีการแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๙๐/๕ (๕) หนังสือยินยอมของผู้ทำแผน และบัญชีแสดงอัตราค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผน ตลอดจนบุคคลอื่นที่ผู้ทำแผนประสงค์จะว่าจ้างเพื่อช่วยเหลือในการทำแผน”

“มาตรา ๙๐/๙ วรรคสาม

ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้อาจยื่นคำคัดค้านก่อนวันนัดไต่สวนนัดแรกไม่น้อยกว่าสามวัน ในกรณีที่เป็นการคัดค้านผู้ทำแผน ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้จะเสนอชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ทำแผนด้วยหรือไม่ก็ได้ การเสนอชื่อผู้ทำแผนต้องเสนอหนังสือยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ทำแผน และบัญชีแสดงอัตราค่าใช้จ่ายของผู้ได้รับการเสนอชื่อ ตลอดจนบุคคลอื่นที่ประสงค์จะว่าจ้างเพื่อช่วยเหลือในการทำแผนด้วย”

“มาตรา ๙๐/๑๗ วรรคเจ็ด (วรรคสุดท้าย)

การเสนอชื่อผู้ทำแผนต่อที่ประชุมเจ้าหนี้ต้องเสนอหนังสือยินยอมของแสดงผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ทำแผนด้วย ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ได้รับการเสนอชื่อจะต้องหรือแถลงถึงอัตราค่าใช้จ่ายของตน ตลอดจนบุคคลอื่นที่ผู้ได้รับการเสนอชื่อประสงค์จะว่าจ้างเพื่อช่วยเหลือในการทำแผน”

“มาตรา ๙๐/๒๕ จัดว่า ก่อนเจ้าหนี้จะมีมติยอมรับแผน ผู้ทำแผนอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้จ่ายค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ได้เมื่อศาลพิจารณาคำร้องขอจนเป็นที่พอใจว่าค่าใช้จ่ายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการทำแผนแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ทำแผนจ่ายค่าทำแผนจากทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ ในกรณีที่ศาลเห็นว่า ค่าใช้จ่ายรายการใด เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราที่แสดงไว้ในบัญชีแสดงอัตราค่าใช้จ่ายที่ผู้ทำแผนเคยเสนอ หรืออัตราที่ผู้มีวิชาชีพจะได้รับในการทำงาน เช่นเดียวกัน มีจำนวนสูงกว่าอัตราเช่นว่านั้นเป็นจำนวนมากโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ศาลอาจลดจ่ายค่าใช้จ่ายรายการดังกล่าวลงไม่น้อยกว่าอัตราที่แสดงในบัญชีหรืออัตราที่ผู้มีวิชาชีพจะได้รับค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนตามมาตรา นี้ ให้หมายรวมถึงค่าจ้างที่ผู้ทำแผนจ่ายให้แก่บุคคลอื่นที่ผู้ทำแผนว่าจ้างเพื่อช่วยเหลือในการทำแผนด้วย”

๒.๒.๓. เพิ่มอำนาจถอดถอนผู้ทำแผนและอำนาจในการฟ้องคดีแทนลูกหนี้แก่เจ้าหนี้และผู้ถือหุ้น ภายใต้ระบบกฎหมายปัจจุบัน เมื่อได้รับการแต่งตั้งแล้ว ผู้ทำแผนจะยังคงเป็นผู้ทำแผนตลอดไปจนกว่าจะทำแผนเสร็จและได้นำเสนอแผนต่อที่ประชุมเจ้าหนี้แล้ว การพ้นจากความเป็นผู้ทำ

แผนจะเกิดขึ้นต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ลงมติในแผนเสร็จสิ้นแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่า ระบบตรวจสอบการทำงานของผู้ทำแผนจะเกิดขึ้นเมื่อมีการประชุมเจ้าหน้าที่เพื่อพิจารณาแผน และการตรวจสอบดังกล่าวอยู่เพียงการพิจารณาแผนว่าที่ประชุมเจ้าหน้าที่สมควรจะยอมรับแผนหรือไม่ ระบบการตรวจสอบดังกล่าวจึงมีบทบาทในการควบคุมการทำงานของผู้ทำแผนขณะอยู่ระหว่างการทำแผนน้อยมาก จึงควรที่จะเพิ่มบทบาทผู้ถืออำนาจในการควบคุมผู้ทำแผนมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่และผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ซึ่งถือเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงสามารถร้องขอให้มีการลงมติเลือกผู้ทำแผนคนใหม่ได้ตลอดเวลา

ในกรณีที่พบว่าผู้ทำแผนทำความเสียหายให้แก่ลูกหนี้ การมีบทบาทผู้ถืออำนาจเจ้าหน้าที่หรือผู้ถือหุ้นสามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายแทนลูกหนี้ เพราะในขณะที่ความเสียหายเกิดขึ้น ผู้ที่มีอำนาจจัดกิจการแทนลูกหนี้ก็คือผู้ทำแผน สภาพดังกล่าวก่อให้เกิดภาวะแห่งผลประโยชน์ได้เสียขัดกัน (conflict of interest) จึงแทบจะเป็นไปไม่ได้ที่ผู้ทำแผนในฐานะลูกหนี้จะฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายจากตนเองเพื่อรักษาผลประโยชน์ให้แก่ลูกหนี้ การให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ถือหุ้นที่จะฟ้องร้องคดีแทนลูกหนี้เพื่อเรียกค่าเสียหายจากการกระทำผิดของผู้ทำแผนจะเป็นมาตรการเพิ่มเติมที่จะช่วยควบคุมให้ผู้ทำแผนจัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างระมัดระวังมากยิ่งขึ้น

จากแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงควรมีการแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ เหล่านี้

“มาตรา ๙๐/๒๕ ทวิ ก่อนศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เจ้าหน้าที่ซึ่งมีจำนวนหนึ่งรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ หรือผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ซึ่งมีจำนวนหนึ่งรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นของลูกหนี้อาจยื่นคำขอพร้อมแสดงเหตุผลต่อ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ขอให้จัดประชุมเจ้าหน้าที่เพื่อพิจารณาดังผู้ทำแผนคนใหม่ได้เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับคำขอเช่นนั้นแล้ว หรือเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นสมควร ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดประชุมเจ้าหน้าที่เพื่อพิจารณาดังผู้ทำแผนคนใหม่โดยเร็ว โดยให้ผู้ขอเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ในกรณีเช่นว่านี้ ให้นำบทบัญญัติในส่วนนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลมการที่ที่ประชุมเจ้าหน้าที่มีมติแต่งตั้งผู้ทำแผนคนใหม่ ไม่มีผลเป็นการขยายระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อให้แผนได้รับความเห็นชอบจากศาล”

“มาตรา ๙๐/๒๕ ตริ ในกรณีที่ผู้ทำแผนต้องรับผิดชอบใด ๆ ในทางแพ่งต่อลูกหนี้ เจ้าหน้าที่รายใดรายหนึ่งหรือผู้ถือหุ้นของลูกหนี้อาจฟ้องคดีต่อผู้ทำแผนแทนลูกหนี้ก็ได้ถ้าลูกหนี้ได้รับสิทธิหรือทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งจากการฟ้องคดีแทนตามวรรคหนึ่ง ให้ลูกหนี้ชำระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ผู้ฟ้องคดีแทนได้ชำระไปในการดำเนินคดี แต่ทั้งนี้ มิให้เกินกว่ามูลค่าของสิทธิหรือทรัพย์สินที่ได้รับมา”

ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไข

(๑) ระบบการตั้งผู้ทำแผน รายงานการวิจัยฉบับนี้มิได้นำเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการตั้งผู้ทำแผน แม้จะมีข้อเรียกร้องให้เพิ่มโอกาสในการเป็นผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผนของผู้บริหารของลูกหนี้ก็ตาม เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า ตามกฎหมายปัจจุบัน ระบบการตรวจสอบการทำงานของผู้ทำแผนแทบจะไม่มีเลย การควบคุมตรวจสอบผู้ทำแผนคงมีแต่โดยวิธีการให้เจ้าหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วม

ในการแต่งตั้ง โดยการลงมติเลือกผู้ทำแผนเท่านั้น ด้วยวิธีการให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสตรวจสอบคุณสมบัติ และเป็นผู้ลงมติเลือกผู้ทำแผน จึงเท่ากับว่ากฎหมายได้เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ได้มีการตรวจสอบผู้ทำแผน โดยเป็นผู้คัดเลือกผู้ทำแผนเสียก่อนได้รับการแต่งตั้ง แม้ข้อเสนอในรายงานวิจัยจะเพิ่มเติม มาตรการตรวจสอบการทำงานของผู้ทำแผนมากยิ่งขึ้น แต่การควบคุมดังกล่าวยังคงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละรายหรือผู้ถือหุ้นแต่ละรายไป โดยไม่มีลักษณะการตรวจสอบที่เป็นระบบหรือ การถ่วงดุลการใช้อำนาจในการจัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งเป็นระบบที่มีความซับซ้อนมากกว่า เมื่อการควบคุมตรวจสอบผู้ทำแผนและผู้บริหารแผน ยังเป็นมาตรการควบคุมที่จำกัดและเป็นภาระแก่ เจ้าหน้าที่และผู้ถือหุ้นมากเกินไป จึงไม่ควรที่จะมีการเปลี่ยนแปลงระบบการแต่งตั้งผู้ทำแผนเพราะจะเป็น การลดอำนาจเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ในการควบคุมตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ทำแผนมากเกินไป ซึ่งในส่วนี้ คณะวิจัยมีความเห็นว่า หากระบบการตรวจสอบทางบัญชีและการควบคุมด้วยระบบวิธีการต่าง ๆ ใน ประเทศไทยได้พัฒนาไประดับหนึ่งแล้ว การเปลี่ยนแปลงวิธีการตั้งผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนโดยเพิ่มโอกาส ให้แก่ผู้บริหารของลูกหนี้ อาจเป็นข้อที่จะหยิบยกขึ้นพิจารณาในโอกาสต่อไป

(๒) การกำหนดอัตราและผู้ออกค่าใช้จ่าย แนวความคิดที่สำคัญในการควบคุมอัตราค่าใช้จ่ายของผู้ทำ แผน ก็คือการกำหนดอัตราไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายในทำนองเดียวกับค่าทนายความ ซึ่งคณะวิจัยเห็น ว่าการกำหนดอัตราดังกล่าวไม่น่าจะให้ผลดีแก่ระบบกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย เนื่องจาก ระบบการฟื้นฟูกิจการยังอยู่ในระยะเวลาเริ่มต้น จำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องเรียนรู้กระบวนการการทำ แผนหรือ know how ในเรื่องนี้ การให้กลไกตลาดเป็นผู้กำหนดราคาค่าทำแผนจึงน่าจะเหมาะสมกว่า เพราะจะเป็นมาตรการหนึ่งในการชักชวนให้ผู้ทำแผนชั้นนำจากต่างประเทศเข้ามาประกอบธุรกิจและ เผยแพร่วิธีการทำแผนฟื้นฟูกิจการในประเทศไทยได้มากขึ้น การกำหนดอัตราตายตัวอาจจะมิผลให้เกิด ความชะงักงันในส่วนนี้ และจะเป็นผลเสียต่อวิชาชีพการทำแผนของประเทศในระยะยาวในส่วนของการ กำหนดผู้ออกค่าใช้จ่าย ได้มีแนวความคิดที่แตกต่างกันไปทั้งสองแนวทาง คือ

แนวทางที่ ๑ เห็นควรให้ผู้เสนอผู้ทำแผนเป็นผู้แบกรับภาระค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยหากผู้ทำแผนที่ได้รับการ ตั้ง เป็นผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากฝ่ายเจ้าหน้าที่ ก็ให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้รับภาระไปทั้งหมด ในขณะเดียวกัน หากผู้ทำแผนที่ได้รับการตั้ง เป็นผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากลูกหนี้ ก็ให้ลูกหนี้เป็นผู้รับภาระไปทั้งหมด เช่นเดียวกัน

แนวทางที่ ๒ เห็นควรให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นผู้รับภาระเช่นเดียวกับระบบปัจจุบัน เพราะการ ฟื้นฟูกิจการมิได้เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายเจ้าหน้าที่หรือฝ่ายลูกหนี้โดยเฉพาะเจาะจง แต่เป็นผลประโยชน์ โดยรวมของกิจการของลูกหนี้ กองทรัพย์สินจึงควรเป็นผู้แบกรับค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ซึ่งหากการฟื้นฟู กิจการไม่สำเร็จก็ย่อมกระทบต่อส่วนแบ่งของเจ้าหน้าที่ไปในตัว ในทางตรงกันข้าม หากการฟื้นฟูกิจการ สำเร็จก็ย่อมเป็นประโยชน์ต่อกิจการของลูกหนี้โดยตรง การกำหนดให้ฝ่ายเสนอผู้ทำแผนเป็นผู้ รับผิดชอบ ค่าใช้จ่าย อาจก่อให้เกิดข้อยุ่งยากในการจัดเก็บค่าใช้จ่าย ก่อให้เกิดความเบี่ยงเบนในการตัดสินใจให้ ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการหรือไม่ และที่สำคัญจะก่อให้เกิดสองมาตรฐาน (double standard) ในกฎหมาย เพราะถ้าลูกหนี้เป็นผู้เสนอผู้ทำแผน ลูกหนี้สามารถนำเงินจากกองทรัพย์สิน ไปชำระค่าใช้จ่าย ได้ ในขณะที่ฝ่ายเจ้าหน้าที่จะต้องเป็นผู้ชำระค่าใช้จ่ายโดยตรง

๒.๓ สรุปบทบัญญัติที่เสนอให้แก้ไข

“มาตรา ๙๐/๕ (๕) หนังสือยินยอมของผู้ทำแผน และบัญชีแสดงอัตราค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผน ตลอดจนบุคคลอื่นที่ผู้ทำแผนประสงค์จะว่าจ้างเพื่อช่วยเหลือในการทำแผน”

“มาตรา ๙๐/๙ วรรคสาม

ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้อาจยื่นคำคัดค้านก่อนวันนัดไต่สวนนัดแรกไม่น้อยกว่าสามวัน ในกรณีที่เป็นการคัดค้านผู้ทำแผน ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้จะเสนอชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ทำแผนด้วยหรือไม่ก็ได้ การเสนอชื่อผู้ทำแผนต้องเสนอหนังสือยินยอมของ ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ทำแผน **และบัญชีแสดงอัตราค่าใช้จ่ายของผู้ได้รับการเสนอชื่อ** ตลอดจนบุคคลอื่นที่ประสงค์จะว่าจ้างเพื่อช่วยเหลือในการทำแผนด้วย”

“มาตรา ๙๐/๑๖ วรรคสอง

ความในวรรคก่อน มีให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้เป็นผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผน”

“มาตรา ๙๐/๑๗ วรรคเจ็ด (วรรคสุดท้าย)

การเสนอชื่อผู้ทำแผนต่อที่ประชุมเจ้าหนี้ต้องเสนอหนังสือยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ทำแผนด้วย ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ได้รับการเสนอชื่อจะต้องแสดงหรือแถลงถึงอัตราค่าใช้จ่ายของตน ตลอดจนบุคคลอื่นที่ผู้ได้รับการเสนอชื่อประสงค์จะว่าจ้างเพื่อช่วยเหลือในการทำแผน”

“มาตรา ๙๐/๒๕ ทวิ ก่อนศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เจ้าหนี้ซึ่งมีจำนวนหนี้รวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ หรือผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ซึ่งมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นของลูกหนี้อาจยื่นคำขอพร้อมแสดงเหตุผลต่อ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ขอให้จัดประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาตั้งผู้ทำแผนคนใหม่ได้ เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับคำขอเช่นนั้นแล้ว หรือเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นสมควร ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาตั้งผู้ทำแผนคนใหม่โดยเร็ว โดยให้ผู้ขอเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ในกรณีเช่นว่านี้ ให้นำบทบัญญัติในส่วนนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลมการที่ที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติแต่งตั้งผู้ทำแผนคนใหม่ ไม่มีผลเป็นการขยายระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อให้แผนได้รับความเห็นชอบจากศาล”

“มาตรา ๙๐/๒๕ ตริ ในกรณีที่ผู้ทำแผนต้องรับผิดชอบใด ๆ ในทางแพ่งต่อลูกหนี้ เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งหรือผู้ถือหุ้นของลูกหนี้อาจฟ้องคดีต่อผู้ทำแผนแทนลูกหนี้ก็ได้ถ้าลูกหนี้ได้รับสิทธิหรือทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งจากการฟ้องคดีแทนตามวรรคหนึ่ง ให้ลูกหนี้ชำระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ผู้ฟ้องคดีแทนได้ชำระไปในการดำเนินคดี แต่ทั้งนี้ มิให้เกินกว่ามูลค่าของสิทธิหรือทรัพย์สินที่ได้รับมา”

“มาตรา ๙๐/๒๕ จัตวา ก่อนเจ้าหนี้จะมีมติยอมรับแผน ผู้ทำแผนอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้จ่ายค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ได้เมื่อศาลพิจารณาคำร้องขอจนเป็นที่พอใจว่าค่าใช้จ่ายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการทำแผนแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ทำแผนจ่ายค่าทำแผนจากทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ ในกรณีที่ศาลเห็นว่า ค่าใช้จ่ายรายการใด เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราที่แสดงไว้ในบัญชีแสดงอัตราค่าใช้จ่ายที่ผู้ทำแผนเคยเสนอ หรืออัตราที่ผู้มีวิชาชีพจะได้รับในการงาน เช่นเดียวกัน มีจำนวนสูงกว่าอัตราเช่นว่านั้นเป็นจำนวนมากโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ศาลอาจลดจ่ายค่าใช้จ่ายรายการดังกล่าวลงไม่น้อยกว่าอัตราที่แสดงในบัญชีหรืออัตราที่ผู้มีวิชาชีพจะได้รับค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนตามมาตรา นี้ ให้หมายรวมถึงค่าจ้างที่ผู้ทำแผนจ่ายให้แก่บุคคลอื่นที่ผู้ทำแผนว่าจ้างเพื่อช่วยเหลือในการทำแผนด้วย”

๓. การเห็นชอบด้วยแผน

๑. สภาพปัญหา

ในส่วนของกระบวนการเห็นชอบด้วยแผน จะเป็นกระบวนการที่ชี้ให้เห็นว่าผู้ทำแผนจะทำแผนอย่างไรจึงจะได้รับการยอมรับจากเจ้าหนี้และการเห็นชอบจากศาล ซึ่งในส่วนนี้จะมีประเด็นปัญหาในหลายประการตั้งแต่การแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้ การประชุมเพื่อพิจารณาแผนของเจ้าหนี้ ความเห็นชอบด้วยแผน และผลภายหลังจากแผนได้รับความเห็นชอบแล้ว

กระบวนการในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อยอมรับแผนจะพบปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ เริ่มตั้งแต่การแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้ ซึ่งจะพบปัญหาในทางปฏิบัติว่าการแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้มีประกันขาดความยืดหยุ่น และไม่เป็นธรรมในกรณีที่เจ้าหนี้มีประกันมีหลักประกันไม่คุ้มหนี้ นอกจากนี้กระบวนการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนเป็นลักษณะที่มีความกดดันสูง เพราะวันประชุมเจ้าหนี้จะเป็นวันชี้ขาดแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เพียงวันเดียว ซึ่งทำให้การประชุมมีความเป็นทางการสูง มีความเป็นพิธีการ และมีข้อโต้เถียงสูงเกินไป ไม่สอดคล้องกับลักษณะแห่งการฟื้นฟูกิจการที่เน้นการเจรจาต่อรองระหว่างผู้ทำแผนและเจ้าหนี้ทั้งหลายเช่นเดียวกับการปรับโครงสร้างหนี้

เมื่อแผนผ่านการยอมรับของเจ้าหนี้แล้ว จะต้องผ่านความเห็นชอบของศาล ซึ่งในกฎหมายปัจจุบันให้อำนาจศาลในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของแผน แต่มีความยืดหยุ่นน้อย และมีข้อที่ศาลจะต้องเข้าไปตรวจสอบไม่มากนัก ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติบางประการ เช่น ในกรณีที่แผนขาดรายละเอียดบางประการ หรือแผนจำต้องมีการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ผู้ทำแผนก็ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขแผนได้ จะต้องมีการนำเสนอกลับไปให้ที่ประชุมเจ้าหนี้พิจารณาซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและมีค่าใช้จ่ายสูง ในขณะที่ศาลก็พยายามแก้ปัญหาในทางปฏิบัติ โดยในบางครั้งศาลก็ยอมให้มีการแก้ไขแผนให้เป็นไปตามกฎหมายได้โดยไม่ต้องกลับไปประชุมเจ้าหนี้ แต่การดำเนินการดังกล่าวก็เป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจซึ่งมีความเสี่ยงต่อความชอบด้วยกฎหมาย และยังทำให้การใช้ดุลพินิจของศาลในเรื่องนี้กลับกันไม่ตรงกัน อันมีผลทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการขาดความแน่นอนและการคาดหมายได้ (predictable) ไปด้วย

เมื่อแผนผ่านการยอมรับของเจ้าหน้าที่และความเห็นชอบของศาลแล้ว ยังคงปรากฏปัญหาในเรื่องของแผนฟื้นฟูฟูกิจการว่าจะมีผลผูกมัดเจ้าหน้าที่มากน้อยเพียงไร แผนจะสร้างภาระหน้าที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ได้หรือไม่เพียงใด จะมีผลผูกพันเกี่ยวกับภาระหนี้ของเจ้าหน้าที่อย่างไรหากการชำระหนี้ตามแผนไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่จนเสร็จสิ้น ตลอดจนผลภายหลังจากศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูฟูกิจการแล้ว ความไม่ชัดเจนในบทบัญญัติต่าง ๆ เหล่านี้ ก่อให้เกิดปัญหาโต้เถียงกันในทางปฏิบัติและอาจก่อให้เกิดทางปฏิบัติของศาลที่แตกต่างกัน อันอาจจะกระทบต่อการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ได้ หากผู้บริหารแผนเห็นว่าข้อกำหนดเหล่านั้นไม่ชัดเจนและลังเลที่จะปฏิบัติตามแผน

๒. แนวทางการแก้ไขปัญหา

๓.๒.๑ ปรับระบบการแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้ เนื่องจากการแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้มีประเด็นขาดความชัดเจนว่าจะต้องพิจารณาจากมูลหนี้หรือราคาหลักประกันและยังขาดความเป็นธรรมในกรณีการแบ่งกลุ่มของเจ้าหนี้มีประเด็นรายย่อยซึ่งอาจจะมิใช่หลายประเภทแตกต่างกันและควรจะได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน แต่เมื่อกฎหมายกำหนดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ผู้ทำแผนจึงต้องปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน จึงอาจเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นได้ในบางกรณี เพื่อให้การปฏิบัติต่อเจ้าหนี้เหล่านี้มีความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น และแก้ปัญหาลูกหนี้มีประกันที่มูลหนี้มีประกันมีจำนวนค้ำหนี้และไม่ค้ำหนี้ให้ได้รับการแบ่งกลุ่มที่ถูกต้อง สะท้อนลักษณะแห่งมูลหนี้ได้อย่างแท้จริง จึงควรที่จะมีการแก้ไขบทบัญญัติในการแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้ ดังนี้

“ม. ๙๐/๔๒ ทวิ การจัดกลุ่มเจ้าหนี้ตามมาตรา ๙๐/๔๒ (๓) (ข) ให้จัดเป็นกลุ่มดังต่อไปนี้

- (๑) เจ้าหนี้มีประกันในจำนวนหนี้มีประกันไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของจำนวนหนี้ทั้งหมด
- (๒) เจ้าหนี้มีประกันในจำนวนหนี้มีประกันน้อยกว่าเจ้าหนี้ตาม (๑)
- (๓) เจ้าหนี้ไม่มีประกันและเจ้าหนี้มีประกันในจำนวนหนี้ไม่มีประกัน
- (๔) เจ้าหนี้ด้อยสิทธิตามมาตรา ๑๓๐ ทวิ

เจ้าหนี้แต่ละรายในกลุ่ม (๑) ให้จัดเป็นหนึ่งกลุ่ม ส่วนเจ้าหนี้ในกลุ่มอื่น อาจจัดได้เป็นหลายกลุ่ม โดยต้องจัดให้เจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกร้องหรือผลประโยชน์ที่มีสาระสำคัญเหมือนกันหรือทำนองเดียวกัน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

เจ้าหนี้รายใดเห็นว่าการจัดกลุ่มเจ้าหนี้ไม่ได้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง อาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รู้ถึงการจัดกลุ่ม และศาลอาจมีคำสั่งให้จัดกลุ่มเสียใหม่ให้ถูกต้องโดยเร็ว คำสั่งศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

เพื่อประโยชน์แห่งการนับจำนวนหนี้ตามมาตรา ๙๐/๔๒ การนับจำนวนหนี้มีประกันให้นับแต่เพียงจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินซึ่งเป็นประกันหนี้ได้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น ส่วนจำนวนหนี้ที่เหลือ ให้นับเป็นหนี้ไม่มีประกัน”

๓.๒.๒. ปรับระบบการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผน ระบบการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนแต่เดิมเป็นระบบที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้จัดประชุมและเป็นประธานที่ประชุม โดยในวันนัดประชุมจะต้องมีการลงมติเพื่อยอมรับแผนหรือไม่ซึ่งทำให้กระบวนการมีความเป็นทางการ

ค่อนข้างสูง การเลื่อนการประชุมก็ดี วิธีการนับคะแนนก็ดี การกำหนดสิทธิผู้ลงคะแนนก็ดี การขอแก้ไขแผนก็ดี ต้องกระทำในวันประชุมเจ้าหนี้ทั้งสิ้น ซึ่งทำให้กระบวนการมีความยุ่งยาก มีพิธีการและมีข้อกฎหมายที่ยุ่งยากซับซ้อนสูงเกินไป และในบางครั้ง สถานการณ์การลงคะแนนที่มีความเป็นทางการสูง เป็นเหตุให้มีแนวโน้มที่การประชุมจะก้าวไปสู่ความรุนแรงได้สูง ลักษณะของกระบวนการดังกล่าว ทำให้การฟื้นฟูกิจการขาดความยืดหยุ่นและขาดลักษณะแห่งการเจรจาต่อรองไป จึงสมควรแก้ไขให้การประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนสามารถกระทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและดุลพินิจของผู้ทำแผนเป็นสำคัญ เพราะเมื่อมีการแบ่งเจ้าหนี้เป็นกลุ่มแล้ว ความจำเป็นในการที่เจ้าหนี้ทุกกลุ่มจะมารวมกันในที่ประชุมแห่งเดียวและลงมติก็ลดลง นอกจากนั้นแล้ว ยังทำให้การประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนมีความยืดหยุ่นสูง เน้นการเจรจาอย่างไม่เป็นทางการ การแก้ไขแผน การเลื่อนการประชุมจะอยู่ในลักษณะไม่เป็นทางการและอยู่ใน ดุลพินิจของผู้ทำแผนโดยไม่จำเป็นต้องมีการลงมติทุกครั้ง การเปลี่ยนแปลงคะแนนเสียงในมติยอมรับแผนประกอบกับแนวทางการแก้ไขในข้อ ๓.๓.๓ จะช่วยให้แผนผ่านง่ายขึ้นแต่การคุ้มครองเจ้าหนี้รายย่อยจะดีขึ้นและยังไม่ทิ้งหลักการที่จะพยายามดึงดูดให้ผู้ทำแผนพยายามดำเนินการให้แผนผ่านโดยเสียงส่วนใหญ่มากที่สุด อีกทั้งควรกำหนดให้การประชุมเจ้าหนี้เป็นภาระหน้าที่ของผู้ทำแผนโดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ด้วย นอกจากนี้ ควรกำหนดเปิดโอกาสให้ผู้ทำแผนได้ชี้ชวนให้เจ้าหนี้ทั้งหลายร่วมกันลงมติยอมรับแผนได้อีกด้วย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งของผู้ทำแผนในการรวบรวมเสียงเจ้าหนี้เพื่อให้แผนผ่านความเห็นชอบ

ระบบการประชุมเจ้าหนี้จะกำหนดให้ผู้ทำแผนเป็นผู้ดำเนินการเองภายในกรอบระยะเวลา โดยจะดำเนินการประชุมทีละกลุ่ม หรือทุกกลุ่มในคราวเดียวกันก็ได้ เพื่อป้องกันปัญหาที่ทำให้การประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนแต่ละครั้งเป็นวันที่อยู่ในลักษณะชี้ขาดความยวดยืดของลูกหนี้มากเกินไป และสร้างแรงกดดันหรือความรุนแรงให้แก่การประชุมเจ้าหนี้ในแต่ละครั้งโดยไม่จำเป็นในขณะเดียวกัน ก็เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ปรับบทบาทจากผู้ดำเนินการ มาอยู่ในลักษณะเป็นผู้กำกับดูแลมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับหลักในเรื่องของการฟื้นฟูกิจการ

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น จึงสมควรแก้ไขและยกเลิกบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผน ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๙๐/๔๔ เมื่อส่งแผนให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ให้ผู้ทำแผนจัดประชุมเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียงโดยเร็วที่สุด เพื่อปรึกษาลงมติว่าจะยอมรับแผนหรือไม่ หรือจะแก้ไขอย่างไร โดยจะจัดประชุมเจ้าหนี้ทีละกลุ่ม หรือเจ้าหนี้ทุกกลุ่มในคราวเดียวกันก็ได้

ให้ผู้ทำแผนส่งสำเนาแผนและแจ้งกำหนดวัน เวลา สถานที่ และหัวข้อประชุมไปยังเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียง ผู้บริหารของลูกหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ล่วงหน้าก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าสิบวัน โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้บริหารของลูกหนี้ อาจจะเข้าร่วมประชุมเจ้าหนี้ครั้งใดก็ได้”

“มาตรา ๙๐/๔๔ ทวิ ผู้ทำแผนอาจชี้ชวนให้เจ้าหนี้ลงมติยอมรับแผนของตนก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการชี้ชวนให้เจ้าหนี้ลงมติให้เป็นไปตามกฎกระทรวง”

“มาตรา ๙๐/๔๕ ผู้ทำแผนอาจแก้ไขแผนในเวลาใด ๆ ก่อนศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนก็ได้

ถ้าการแก้ไขแผนกระทบต่อสาระสำคัญในการฟื้นฟูกิจการ หรือกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ให้ถือว่ามติยอมรับแผนของเจ้าหนี้ทุกกลุ่มที่ได้เคยลงมติไว้ก่อนหน้านั้น เป็นอันเสียไป

ให้ผู้ทำแผนส่งสำเนารายการแก้ไขแผนให้เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียง ผู้บริหารของลูกหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยเร็วที่สุด”

“มาตรา ๙๐/๔๖ มติยอมรับแผนต้องเป็นมติพิเศษของ

(๑) ที่ประชุมเจ้าหนี้แต่ละกลุ่มทุกกลุ่ม

(๒) ที่ประชุมเจ้าหนี้อย่างน้อยหนึ่งกลุ่ม ซึ่งมีได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน และมีใช้กลุ่มเจ้าหนี้ตามมาตรา ๙๐/๔๖ ทวิ”

“มาตรา ๙๐/๔๗ ในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผน ผู้ทำแผนอาจเลื่อนการประชุมเจ้าหนี้ครั้งใดครั้งหนึ่งก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้นำมาตรา ๙๐/๔๔ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

“มาตรา ๙๐/๔๘ ให้ผู้ทำแผนจัดประชุมเจ้าหนี้เพื่อให้ได้มติยอมรับแผนภายในกำหนดเวลาห้าเดือนนับแต่วันส่งแผนให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ถ้าผู้ทำแผนไม่ส่งแผน หรือไม่ได้มติยอมรับแผนภายในกำหนดเวลาก็ดำเนินการที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่มีมติยอมรับแผนก็ดี ไม่ลงมติประการใด หรือไม่มีเจ้าหนี้ไปประชุมก็ดี ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานต่อศาลโดยไม่ชักช้าเมื่อศาลได้รับรายงาน ให้ศาลนัดพิจารณาเป็นการด่วนและแจ้งวันเวลานัดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งแจ้งความให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน ในการพิจารณาให้ศาลพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนและฟังคำชี้แจงของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เจ้าหนี้และคำคัดค้านของลูกหนี้ ถ้าศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด แต่ถ้าศาลไม่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ก็ให้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ”

ยกเลิกมาตรา ๙๐/๔๙ ถึงมาตรา ๙๐/๕๔

“มาตรา ๙๐/๕๖ เมื่อผู้ทำแผนได้มติยอมรับแผนแล้ว ให้ผู้ทำแผนรายงานมติของที่ประชุมเจ้าหนี้ต่อศาลโดยเร็วเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งว่าจะเห็นชอบด้วยแผนหรือไม่ ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลกำหนดวันพิจารณาแผนเป็นการด่วน และให้ผู้ทำแผนแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารของลูกหนี้ เจ้าหนี้ทั้งหลาย และถ้าแผนกระทบต่อผู้ถือหุ้น ให้แจ้งต่อผู้ถือหุ้นทั้งหลายด้วย”

๓.๓.๓ กำหนดคุณสมบัติของแผนที่จะผ่านความเห็นชอบไว้ให้ชัดเจนขึ้น การกำหนดข้อตกลงในแผน ที่ศาลจะต้องตรวจสอบไว้ให้เกิดความชัดเจน นอกจากจะทำให้กระบวนการมีความคาดหมายได้สูงแล้ว ยังช่วยเพิ่มบรรยากาศในการเจรจาต่อรองระหว่างผู้ทำแผนและเจ้าหนี้ได้มากยิ่งขึ้น เพราะเมื่อทั้งสอง ฝ่ายทราบว่าจะแต่ละฝ่ายจะต้องปฏิบัติอย่างไรและมีทางเลือกอย่างไร ก็จะทำให้สามารถประเมินช่อง ทางเลือกและอำนาจในการเจรจาต่อรองได้ดีขึ้น ในขณะเดียวกัน ก็จะเป็นมาตรฐานในการเจรจาต่อรอง ที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจ และพยายามที่จะจัดทำแผนให้เป็นไปได้และมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกันที่จะให้แผนผ่านความเห็นชอบของศาลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การกำหนดคุณสมบัติของแผนบาง ประการยังมีส่วนช่วยคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้บางประเภทหรือผู้ถือหุ้นมิให้ถูกเอาเปรียบจากการร่วมมือ ของเจ้าหนี้รายใหญ่และลูกหนี้แต่เพียงลำพัง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของเสียงข้างน้อยเลย

นอกจากนี้ ยังเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของศาล เพื่อมีให้วันนัด เห็นชอบด้วยแผน เป็นวันชี้ขาดความอยู่รอดของกิจการของลูกหนี้ เช่นเดียวกับข้อ ๓.๒.๒. จึงเปิด โอกาสให้การพิจารณาของศาลมีความยืดหยุ่น หากศาลเห็นว่ามิชอบพอหรือไม่ในแผน ให้แจ้งให้ผู้ทำ แผนทราบ หากผู้ทำแผนยินดีแก้ไขได้ทันที ศาลก็อาจมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนไปทันที หรือหากประสงค์ จะรับกลับแก้ไข เพราะในบางกรณียุ่งยาก หรืออาจต้องขอมติที่ประชุมเจ้าหนี้เพิ่มเติม ผู้ทำแผนก็ สามารถกระทำได้ แต่ถ้าผู้ทำแผนยืนยันให้ศาลพิจารณา ก็ให้ศาลพิจารณามีคำสั่งทันที โดยไม่ต้องเลื่อน จากหลักการดังกล่าว จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๐/๔๘ ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๙๐/๔๘ ให้ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า

(๑) แผนมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๙๐/๔๒

(๒) ผู้ทำแผนได้รับมติยอมรับแผนจากที่ประชุมเจ้าหนี้ภายในระยะเวลาตามที่กำหนดไว้

ในมาตรา ๙๐/๔๘

(๓) ไม่ปรากฏข้อคัดค้านของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้

(๔) ไม่ปรากฏข้อบกพร่องในการเรียกประชุม การประชุมเจ้าหนี้เพื่อขอมติยอมรับ

แผน การแจ้งกำหนดวันนัดพิจารณาแผนของศาล หรือการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้แผนได้รับความ เห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้และจากศาล

(๕) ข้อเสนอในการชำระหนี้ไม่ขัดต่อมาตรา ๙๐/๔๒ ตรี

(๖) เมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณี ที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

(๗) ถ้ามติยอมรับแผนเป็นมติตามมาตรา ๙๐/๔๒ (๒) ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผน จะต้องเป็นไปตามลำดับที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลาย และถ้าผู้ที่มีสิทธิ ได้รับส่วนแบ่งทรัพย์สินในลำดับที่สูงกว่ามิได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน ผู้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งทรัพย์สิน ในลำดับต่ำกว่ายอมไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามแผน เว้นแต่ผู้เสียสิทธิจะให้ความยินยอม

(๘) ถ้าแผนกระทบต่อผู้ถือหุ้น สิทธิของผู้ถือหุ้นจะต้องได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน เว้นแต่ผู้ถือหุ้นที่เสียเปรียบนั้นจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือ

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่อาจเห็นชอบด้วยแผนได้เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้แจ้งให้ผู้ทำแผนทราบ ผู้ทำแผนอาจขอรับแผนกลับไปดำเนินการให้ถูกต้องก็ได้ ถ้าศาลเห็นสมควร ศาลอาจขยายระยะเวลาตามมาตรา ๙๐/๔๘ ออกไปอีกหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลนัดพิจารณาแผนก็ได้ แต่ห้ามมิให้ศาลขยายระยะเวลาดังกล่าวเกินกว่าสองครั้ง

ถ้าผู้ทำแผนขอให้ศาลพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแผนในวันนัด โดยผู้ทำแผนอาจยินยอมแก้ไขแผนหรือไม่ก็ได้ ให้ศาลมีคำสั่งเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยแผนไปโดยทันที ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่เห็นชอบด้วยแผน ให้ศาลพิจารณาว่าสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ ในกรณีเช่นนี้ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๙๐/๔๘ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๓.๒.๕ แก้ไขผลของคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนและคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่า คำสั่งเห็นชอบด้วยแผนย่อมมีผลเปลี่ยนแปลงสิทธิในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ให้เป็นไปตามแผน แต่ไม่มีผลผูกมัดให้เจ้าหนี้ต้องดำเนินการอย่างใด ๆ โดยเจ้าหนี้ไม่ยินยอมนอกจากนั้นจะต้องมีการแก้ไขให้เกิดความชัดเจนว่าการชำระหนี้ตามแผน ไม่จำเป็นต้องเป็นการชำระหนี้จนเสร็จสิ้นเป็นแต่เพียงปรับโครงสร้างการชำระหนี้ในช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ลูกหนี้ได้รับความคุ้มครองเท่านั้น แม้ต่อมา ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ หรือมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ก็ไม่กระทบต่อเงื่อนไขในการชำระหนี้ และสิ่งที่ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปแล้ว

นอกจากนี้ ยังเห็นควรให้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติในหน้าที่ไม่อาจหลุดพ้นเพราะการยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ได้แก่ หนี้ภาษีอากร หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฉ้อโกง หนี้ที่ลูกหนี้ไม่ประสงค์ให้เจ้าหนี้เข้าร่วมในการฟื้นฟู เพื่อมิให้การฟื้นฟูกิจการเป็นช่องทางในการยกเว้นหนี้ต่าง ๆ เหล่านี้

จากหลักการดังกล่าว จึงควรแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
มาตรา ๙๐/๖๐ วรรคหนึ่ง

“แผนซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้วผูกมัดเจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้และเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการในอันที่จะได้รับชำระหนี้ตามแผน แต่หากมีผลผูกมัดให้เจ้าหนี้ต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เจ้าหนี้มิได้ยินยอมไม่”

“มาตรา ๙๐/๗๕ คำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ย่อมมีผลดังนี้

- (๑) ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ เว้นแต่
- (ก) หนี้ตามแผน ซึ่งลูกหนี้ยังคงค้างชำระแก่เจ้าหนี้
- (ข) หนี้ซึ่งลูกหนี้ไม่อาจหลุดพ้นได้ด้วยการปลดจากล้มละลาย
- (ค) หนี้ของเจ้าหนี้ซึ่งผู้ทำแผนได้กระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จนเป็นเหตุให้เจ้าหนี้ซึ่งเสียสิทธินั้นมิได้เข้าร่วมในการพิจารณารับแผนของที่ประชุมของเจ้าหนี้หรือเห็นชอบด้วยแผนของศาล

(๒) ผู้บริหารของลูกหนี้กลับมีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป

(๓) ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้กลับมีสิทธิตามกฎหมายต่อไป

(๔) ค่าตอบแทนของผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผนชั่วคราวและ
หนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผนชั่วคราวก่อตั้งขึ้นเพื่อ
ประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ยกเว้นหนี้ละเมิด เป็นหนี้บริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของ
ลูกหนี้ โดยให้อยู่ในลำดับเดียวกับบริมสิทธิ ลำดับที่ ๑ ตามมาตรา ๒๕๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์”

๓.๓ บทบัญญัติที่เสนอให้แก้ไข

“ม. ๙๐/๔๒ ทวิ การจัดกลุ่มเจ้าหนี้ตามมาตรา ๙๐/๔๒ (๓) (ข) ให้จัดเป็นกลุ่ม
ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าหนี้มีประกันในจำนวนหนี้มีประกันไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของจำนวนหนี้
ทั้งหมด

(๒) เจ้าหนี้มีประกันในจำนวนหนี้มีประกันน้อยกว่าเจ้าหนี้ตาม (๑)

(๓) เจ้าหนี้ไม่มีประกันและเจ้าหนี้มีประกันในจำนวนหนี้ไม่มีประกัน

(๔) เจ้าหนี้ด้อยสิทธิตามมาตรา ๑๓๐ ทวิ

เจ้าหนี้แต่ละรายในกลุ่ม (๑) ให้จัดเป็นหนึ่งกลุ่ม ส่วนเจ้าหนี้ในกลุ่มอื่น อาจจัดได้เป็น
หลายกลุ่ม โดยต้องจัดให้เจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกร้องหรือผลประโยชน์ที่มีสาระสำคัญเหมือนกันหรือทำนอง
เดียวกัน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

เจ้าหนี้รายใดเห็นว่าการจัดกลุ่มเจ้าหนี้ไม่ได้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง อาจยื่นคำร้องต่อศาล
ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รู้ถึงการจัดกลุ่ม และศาลอาจมีคำสั่งให้จัดกลุ่มเสียใหม่ให้ถูกต้องโดยเร็ว
คำสั่งศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

เพื่อประโยชน์แห่งการนับจำนวนหนี้ตามมาตรา ๙๐/๔๒ การนับจำนวนหนี้มีประกันให้นับแต่
เพียงจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินซึ่งเป็นประกันหนี้ได้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น
ส่วนจำนวนหนี้ที่เหลือ ให้นับเป็นหนี้ไม่มีประกัน”

“มาตรา ๙๐/๔๔ เมื่อส่งแผนให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ให้ผู้ทำแผนจัดประชุม
เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียงโดยเร็วที่สุด เพื่อปรึกษาลงมติว่าจะยอมรับแผนหรือไม่ หรือจะแก้ไขอย่างไร
โดยจะจัดประชุมเจ้าหนี้ทีละกลุ่ม หรือเจ้าหนี้ทุกกลุ่มในคราวเดียวกันก็ได้

ให้ผู้ทำแผนส่งสำเนาแผนและแจ้งกำหนดวัน เวลา สถานที่ และหัวข้อประชุมไปยัง
เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียง ผู้บริหารของลูกหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ล่วงหน้าก่อนวันประชุมไม่น้อย
กว่าสิบวัน โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้บริหารของลูกหนี้ อาจจะเข้าร่วมประชุมเจ้าหนี้ครั้งใด
ก็ได้”

“มาตรา ๙๐/๔๔ ทวิ ผู้ทำแผนอาจชี้ชวนให้เจ้าหน้าที่ลงมติยอมรับแผนของตนก็ได้ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการชี้ชวนให้เจ้าหน้าที่ลงมติให้เป็นไปตามกฎกระทรวง”

“มาตรา ๙๐/๔๕ ผู้ทำแผนอาจแก้ไขแผนในเวลาใด ๆ ก่อนศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วย แผนก็ได้

ถ้าการแก้ไขแผนกระทบต่อสาระสำคัญในการฟื้นฟูกิจการ หรือกระทบต่อสิทธิของ เจ้าหนี้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ให้ถือว่ามติยอมรับแผนของเจ้าหนี้ทุกกลุ่มที่ได้เคยลงมติไว้ก่อนหน้านั้น เป็นอันเสียไป

ให้ผู้ทำแผนส่งสำเนารายการแก้ไขแผนให้เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียง ผู้บริหารของลูกหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยเร็วที่สุด”

“มาตรา ๙๐/๔๖ มติยอมรับแผนต้องเป็นมติพิเศษของ

(๑) ที่ประชุมเจ้าหนี้แต่ละกลุ่มทุกกลุ่ม

(๒) ที่ประชุมเจ้าหนี้อย่างน้อยหนึ่งกลุ่ม ซึ่งมีได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน และมีใช้กลุ่ม เจ้าหนี้ตามมาตรา ๙๐/๔๖ ทวิ”

“มาตรา ๙๐/๔๗ ในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผน ผู้ทำแผนอาจเลื่อนการประชุม เจ้าหนี้ครั้งใดครั้งหนึ่งก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้นำมาตรา ๙๐/๔๔ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

“มาตรา ๙๐/๔๘ ให้ผู้ทำแผนจัดประชุมเจ้าหนี้เพื่อให้ได้มติยอมรับแผนภายใน กำหนดเวลาห้าเดือนนับแต่วันส่งแผนให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ถ้าผู้ทำแผนไม่ส่งแผน หรือไม่ได้ มติยอมรับแผนภายในกำหนดเวลาก็ดำเนินการประชุมเจ้าหนี้ที่ไม่มีมติยอมรับแผนก็ดี ไม่ลงมติประการใด หรือ ไม่มีเจ้าหนี้ไปประชุมก็ดี ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานต่อศาลโดยไม่ชักช้าเมื่อศาลได้รับ รายงาน ให้ศาลนัดพิจารณาเป็นการด่วนและแจ้งวันเวลานัดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ ให้เจ้า พนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งแจ้งความให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน ในการ พิจารณาให้ศาลพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนและฟังคำชี้แจงของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้ และคำคัดค้านของลูกหนี้ ถ้าศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด แต่ถ้าศาลไม่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ก็ให้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ” ยกเลิกมาตรา ๙๐/ ๔๙ ถึงมาตรา ๙๐/๕๔

“มาตรา ๙๐/๕๖ เมื่อผู้ทำแผนได้มติยอมรับแผนแล้ว ให้ผู้ทำแผนรายงานมติของที่ ประชุมเจ้าหนี้ต่อศาลโดยเร็วเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งว่าจะเห็นชอบด้วยแผนหรือไม่ ในกรณีเช่นนี้ให้ศาล กำหนดวันพิจารณาแผนเป็นการด่วน และให้ผู้ทำแผนแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันต่อเจ้า พนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารของลูกหนี้ เจ้าหนี้ทั้งหลาย และถ้าแผนกระทบต่อผู้ถือหุ้น ให้แจ้งต่อผู้ถือ

หุ้นทั้งหลายด้วย”

“มาตรา ๙๐/๕๘ ให้ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เมื่อศาลพิจารณาแล้ว

เห็นว่า

(๑) แผนมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๙๐/๔๒

(๒) ผู้ทำแผนได้รับมติยอมรับแผนจากที่ประชุมเจ้าหนี้ภายในระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๐/๔๘

(๓) ไม่ปรากฏข้อคัดค้านของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้

(๔) ไม่ปรากฏข้อบกพร่องในการการเรียกประชุม การประชุมเจ้าหนี้เพื่อขอมติยอมรับแผน การแจ้งกำหนดวันนัดพิจารณาแผนของศาล หรือการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้แผนได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้และจากศาล

(๕) ข้อเสนอในการชำระหนี้ไม่ขัดต่อมาตรา ๙๐/๔๒ ตริ

(๖) เมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

(๗) ถ้ามติยอมรับแผนเป็นมติตามมาตรา ๙๐/๔๒ (๒) ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนจะต้องเป็นไปตามลำดับที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลาย และถ้าผู้ที่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งทรัพย์สินในลำดับที่สูงกว่ามิได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน ผู้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งทรัพย์สินในลำดับต่ำกว่าย่อมไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามแผน เว้นแต่ผู้เสียสิทธิจะให้ความยินยอม

(๘) ถ้าแผนกระทบต่อผู้ถือหุ้น สิทธิของผู้ถือหุ้นจะต้องได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน เว้นแต่ผู้ถือหุ้นที่เสียเปรียบนั้นจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือ

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่อาจเห็นชอบด้วยแผนได้เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้แจ้งให้ผู้ทำแผนทราบ ผู้ทำแผนอาจขอรับแผนกลับไปดำเนินการให้ถูกต้องก็ได้ ถ้าศาลเห็นสมควร ศาลอาจขยายระยะเวลาตามมาตรา ๙๐/๕๘ ออกไปอีกหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลนัดพิจารณาแผนก็ได้ แต่ห้ามมิให้ศาลขยายระยะเวลาดังกล่าวเกินกว่าสองครั้ง

ถ้าผู้ทำแผนขอให้ศาลพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแผนในวันนัด โดยผู้ทำแผนอาจยินยอมแก้ไขแผนหรือไม่ก็ได้ ให้ศาลมีคำสั่งเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยแผนไปโดยทันที ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่เห็นชอบด้วยแผน ให้ศาลพิจารณาว่าสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ ในกรณีเช่นนี้ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๙๐/๕๘ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๙๐/๖๐ วรรคหนึ่ง

“แผนซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้วผูกมัดเจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้และเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการในอันที่จะได้รับชำระหนี้ตามแผน แต่หากมีผลผูกมัดให้เจ้าหนี้ต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เจ้าหนี้มิได้ยินยอมไม่”

“มาตรา ๙๐/๗๕ คำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ย่อมมีผลดังนี้

(๑) ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ เว้นแต่

(ก) หนี้ตามแผน ซึ่งลูกหนี้ยังคงค้างชำระแก่เจ้าหนี้

(ข) หนี้ซึ่งลูกหนี้ไม่อาจหลุดพ้นได้ด้วยการปลดจากล้มละลาย

(ค) หนี้ของเจ้าหนี้ซึ่งผู้ทำแผนได้กระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

จนเป็นเหตุให้เจ้าหนี้ซึ่งเสียสิทธินั้นมิได้เข้าร่วมในการพิจารณาอรับแผนของที่ประชุมของเจ้าหนี้ หรือเห็นชอบด้วยแผนของศาล

(๒) ผู้บริหารของลูกหนี้กลับมีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป

(๓) ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้กลับมีสิทธิตามกฎหมายต่อไป

(๔) ค่าตอบแทนของผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผนชั่วคราวและหนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผนชั่วคราวก่อตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ยกเว้นหนี้ละเมิด เป็นหนี้บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ โดยให้อยู่ในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิ ลำดับที่ ๑ ตามมาตรา ๒๕๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์”

๔. การอุทธรณ์ฎีกา

๔.๑ สภาพปัญหา

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดแยกระบบการอุทธรณ์คำสั่งของศาลล้มละลาย ซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีล้มละลาย แต่เพียงศาลเดียว ออกจากกันเป็นสองระบบ โดยหากเป็นการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีล้มละลาย ก็ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาเช่นเดียวกับระบบเดิม แต่หากเป็นการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีฟื้นฟูกิจการ กำหนดให้การอุทธรณ์กระทำต่อศาลฎีกาเช่นเดียวกับระบบศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษอื่น ๆ

ผลจากบทบัญญัติดังกล่าว นอกจากจะทำให้ระบบการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลล้มละลายเป็นสองระบบโดยไม่มีคำอธิบายที่ชัดเจนในทางทฤษฎีแล้ว ยังก่อให้เกิดการปฏิบัติที่สับสนกันในศาลล้มละลายและกระทบต่อการจัดการทางด้านบุคลากรของศาลยุติธรรมด้วย

นอกจากระบบอุทธรณ์ที่แตกต่างกันแล้ว คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่อาจอุทธรณ์ได้ ยังมีความแตกต่างกันในคดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการด้วย ทำให้กระบวนการในคดีล้มละลายในศาลล้มละลายมีกระบวนการที่แตกต่างกันในชั้นอุทธรณ์อย่างสิ้นเชิง แทบจะกล่าวได้ว่าเป็นสองระบบในศาลเดียวกัน จะเห็นได้ว่า ในขณะที่การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีฟื้นฟูกิจการกระทำได้น้อย และสามารถอุทธรณ์ตรงไปยังศาลฎีกาได้ ทำให้คดีเสร็จไปอย่างรวดเร็วเพราะส่วนใหญ่เสร็จสิ้นในศาลชั้นต้น แต่การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีล้มละลายแทบจะกระทำได้ในทุกคำสั่งและการอุทธรณ์ยังต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ก่อน จะอุทธรณ์ตรงไปยังศาลฎีกาไม่ได้

๑. แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

๔.๒.๑ กำหนดให้ระบบการอุทธรณ์เป็นไปในระบบเดียวกัน เพื่อให้การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลายเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ไม่ก่อให้เกิดความสับสนทั้งในส่วนงานภายในของศาลยุติธรรมและส่วนงานภายนอกที่กระทบต่อประชาชนและหลักการของกฎหมาย จึงควรจะให้มีการแก้ไข้ให้ระบบการอุทธรณ์เป็นไปในระบบเดียวกัน

๔.๒.๒ กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งที่อาจอุทธรณ์ได้อยู่ในระบบเดียวกัน เพื่อให้การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลายทั้งในส่วนขอคดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนั้นแล้ว เพื่อให้ข้อที่อุทธรณ์เป็นข้อที่สำคัญควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลสูงสุดของประเทศ จึงควรมีการกำหนดระบบให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้รับอุทธรณ์ข้อใดไว้พิจารณาในทำนองเดียวกับหลักการ writ of certiorari ของประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย อันจะช่วยให้การพิจารณาคดีในล้มละลายในศาลฎีกาจะเป็นกรณีที่สำคัญ กระทบต่อนโยบายของประเทศ และลดการประวิงคดีของคู่ความได้อีกด้วยจากหลักการดังกล่าว จึงเสนอให้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติต่าง ๆ ในหมวดของการอุทธรณ์ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ดังต่อไปนี้

“ส่วนที่ ๓ อุทธรณ์

มาตรา ๑๕๔/๑ การอุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งใด ๆ ของศาลให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งนั้นมาตรา ๑๕๔/๒ เมื่อศาลชั้นต้นได้รับอุทธรณ์แล้ว ให้ส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่เจ้าเลยอุทธรณ์เพื่อแก้อุทธรณ์โดยพลัน

มาตรา ๑๕๔/๓ ให้ศาลชั้นต้นส่งอุทธรณ์และคำแก้อุทธรณ์ถ้าหากมีพร้อมทั้งสำนวนและหลักฐานต่าง ๆ ไปยังศาลฎีกา เพื่อให้ศาลฎีกาตรวจรับอุทธรณ์ไว้พิจารณาต่อไป ถ้าศาลฎีกาเห็นว่าอุทธรณ์ข้อใดต้องห้ามตามกฎหมายก็ดี ไม่ต้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความก็ดี ไม่ควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลฎีกาก็ดี ให้ศาลฎีกามีคำสั่งปฏิเสธไม่รับอุทธรณ์ข้อนั้นไว้พิจารณา ในกรณีเช่นว่านี้ให้นำมาตรา ๑๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ข้อสังเกตแนวทางในการแก้ไข้ปัญหา

- (๑) การยื่นอุทธรณ์ให้แก่ศาลชั้นต้นเป็นกระบวนการพิจารณาที่ใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน และมีข้อผิดพลาดสูง แนวทางการแก้ไข้ปัญหาที่คณะผู้วิจัยนำเสนอ จึงกำหนดให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาความถูกต้องในการยื่นอุทธรณ์เสียเอง ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาและความผิดพลาดในการตรวจรับอุทธรณ์ได้ แต่คงมีปัญหาคือจะต้องพิจารณาเพิ่มเติมในรายละเอียดแห่งกระบวนการ เพราะเท่ากับเป็นการเพิ่มภาระให้แก่เจ้าเลยอุทธรณ์ที่จะต้องทำคำแก้อุทธรณ์เสียก่อนที่จะรู้ว่าศาลรับอุทธรณ์ของโจทก์อุทธรณ์ไว้หรือไม่
- (๒) แนวทางที่นำเสนอในการแก้ไข้ปัญหา ได้เปลี่ยนแปลงอำนาจในการรับรองให้อุทธรณ์ของอธิบดีผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลางออกไป เนื่องจากอำนาจดังกล่าวขัดกับหลักการที่จะให้ศาลฎีกาเป็นผู้มี

อำนาจรับวินิจฉัยคดีไว้เอง

